

María Torres Pérez¹

LA CONVENCIÓ SOBRE DRETS DEL XIQUET

Introducció

Amb caràcter introductori, hem d'assenyalar que la protecció dels xiquets i xiquetes en dret internacional s'articula a través de diferents textos convencionals, uns específics i altres generals, entre els quals ocupa una posició privilegiada la Convenció dels Drets del Xiquet de 1989, tant pel seu contingut com pel seu abast universal. Són la Convenció i els seus Protocols Facultatius els textos bàsics que actualment structuren la protecció dels drets dels xiquets a nivell universal, sense oblidar que també gaudeixen de la protecció atorgada per la totalitat dels instruments de drets humans que s'han desenvolupat en el marc de Nacions Unides.

En qualsevol cas, la protecció atorgada a la infància ha anat evolucionant des de la seua concepció, de la mà de propi enteniment i desenvolupament dels drets humans generals, i de les especials

Esta obra está protegida con una [Licencia Creative Commons](#)
[Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](#).

¹ Professora Contractada Doctora de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya). Cofinançat per la Unió Europea. Les opinions i punts de vista expressats només comprometen al seu(s) autor(és) i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o els de l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (*EACEA). Ni la Unió Europea ni la EACEA poden ser considerats responsables d'ells.

circumstàncies que envolten al col·lectiu, que per la seua naturalesa s'entén com a col·lectiu més vulnerable.

Actualment, la protecció de la infància s'engloba en la gran proposta del Programa de Desenvolupament Sostenible per a 2030, establint-se en el Pla Estratègic d'UNICEF per a 2018-2021 uns objectius ambiciosos. En concret, cinc grans grups d'objectius:

- El Grup d'objectius 1: Cada xiquet sobreviu i prospera.
- El Grup d'objectius 2 Cada xiquet aprén.
- El Grup d'objectius 3: Cada xiquet està protegit de la violència i l'explotació.
- El Grup d'objectius 4: Cada xiquet viu en un ambient segur i net.
- El Grup d'objectius 5: Cada xiquet té una oportunitat equitativa en la vida.

La Convenció sobre Drets del Xiquet. Característiques i estructura.

La Convenció sobre els Drets del Xiquet va ser adoptada i oberta a la signatura i ratificació per l'Assemblea General de les Nacions Unides en la seua resolució 44/25, de 20 de novembre de 1989, entrant en vigor el 2 de setembre de 1990.

Actualment, es tracta de la Convenció de drets humans amb major participació estatal, amb un total de 140 Estats signataris i 196 Estats parteix

Compte amb tres Protocols facultatius:

- El Protocol facultatiu de la Convenció relatiu a la venda de xiquets, la prostitució infantil i la utilització de xiquets en la pornografia;
- El Protocol facultatiu de la Convenció relatiu a la participació de xiquets en els conflictes armats;
- Protocol Facultatiu relatiu a un procediment de comunicacions.

Encara que la seua entrada en vigor no va ser un procés ardu, sí que ho va ser la seua redacció. Així es van produir problemes, per exemple, amb la definició de la nacionalitat entre els estats que defensaven la necessitat d'exigir un principi de concessió basat únicament en el ius soli i els estats que advocaven per la implantació del ius sanguinii. Finalment, la Convenció va anar avançant en la seua redacció gràcies al compromís dels seus Estats i al treball del comité via la tècnica del consens.

Com a característiques principals de la convenció hem d'assenyalar que es tracta d'un

instrument jurídic vinculant; però en el qual la majoria de les obligacions assumides pels Estats parteix ho són amb una certa vaguetat, ja que es garanteixen els drets “en la mesura que siga possible” o “posant en màxima obstinació”. Juntament amb això, és una Convenció que estableix una àmplia facultat de realitzar reserves, amb els problemes que això comporta en l'efectivitat dels drets.

Respecte a la seua estructura, podem distingir una part normativa (en la qual es defineixen els drets, obligacions i principis en els quals es basarà la protecció dels drets dels xiquets) i una part institucional, dedicada a l'organització del Comitè de Drets del Xiquet.

Els principi i Drets reconeguts en la Convenció

La part normativa recull, per tant, els drets objecte de protecció, podent-se agrupar aquests en quatre grans grups: el dels principis rectors, el de drets a la supervivència i al desenvolupament, el dels drets sobre la protecció del menor i, finalment, el dels drets de participació.

Els principis rectors de la Convenció estructuren el text legal i sobre ells es donen suport a la resta dels drets reconeguts.

Aquests principis són el principi de no discriminació (art. 2), el principi de l'interés superior del menor (art. 3.1), el dret a la vida, la supervivència i el desenvolupament (art. 6) i el dret a ser escoltat (art. 12).

L'interés superior del menor és, sens dubte, el principi clau en la determinació dels drets dels menors. Aquest principi engloba un triple concepte. És un dret substantiu; un principi jurídic interpretatiu fonamental i, finalment, una norma de procediment.

En qualsevol cas, la part normativa reconeix els següents drets a tots els menors de 18 anys (excepte que per la seua legislació nacional aconseguisquen abans la majoria d'edat), tots ells configurats com un mínim al qual podrà superposar-se un Dret nacional més benèvol i efectiu, o fins i tot el Dret internacional vigent per a cada Estat parteix:

1. El dret a la vida (art. 6).
2. El dret a la inscripció, al nom i a una nacionalitat (art. 7).
3. El dret a preservar la seua identitat i nacionalitat i a les seues relacions familiars (art. 8).
4. El dret a no ser separat dels seus pares, excepte que siga necessari pel seu interés

superior, de conformitat amb la llei i els procediments establits (art. 9).

5. El dret al fet que siga atesa la sol·licitud de reunió familiar de manera positiva, humanitària i expedita (art. 10.1).

6. El dret a eixir del país amb la finalitat de mantindre relacions personals i contactes directes amb els seus pares, únicament subjectes a les limitacions estipulades per la llei i necessàries per a la seguretat nacional, ordre públic, salut o moral públiques, o drets i llibertats d'altres persones, d'acord amb la Convenció (*at. 10.2).

7. El dret a expressar la seua opinió lliurement en els assumptes que l'afecten i de ser escoltat en els procediments judicials o administratius, directament o a través d'un representant (art. 12).

8. El dret a la llibertat d'expressió que inclourà el dret a buscar, rebre i difondre informacions i idees de tota mena (art. 13), amb les limitacions establides legalment sempre que siguen necessàries.

9. El dret a la llibertat de pensament, consciència i religió, juntament amb la llibertat de culte (art. 14)

10. El dret a la llibertat d'associació i reunió pacífica (art. 15).

11. El dret a la seua vida privada, família, correspondència, honra i honor (article 16).
12. El dret del xiquet a la protecció contra els càstigs corporals i altres formes de càstig cruels o degradants (art. 19).
13. El dret a la protecció i assistència especial de l'Estat en els casos determinats (art. 20).
14. El dret del xiquet impedit a rebre cures especials (art. 23).
15. El dret al gaudi del més alt nivell possible de salut i serveis per al tractament de malalties i rehabilitació de la salut (art. 24), juntament amb el seu dret en cas d'internament terapèutic a un examen periòdic del mateix i de les circumstàncies del seu internament (art. 25).
16. El dret a la seguretat social (art. 26).
17. El dret a un nivell de vida adequat per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, i social (art. 27).
18. El dret a l'educació (art. 28).
19. El dret dels xiquets de minories a pertànyer a les mateixes i a desenvolupar-se en elles (art. 30).
20. El dret al descans i a l'esplai, joc i activitats recreatives pròpies de la seua edat (art. 31).

21. El dret a estar protegit per l'Estat contra l'explotació econòmica i contra la desocupació de treballs perillosos o nocius per a la seua salut o desenvolupament (art. 32).

22. El dret a ser tractat de manera concorde a la seua dignitat i valor en els procediments penals dels quals siga part (art. 40).

Mecanismes o tècniques de control sobre el compliment de la Convenció

La principal tècnica de control serà la presentació d'informes per part dels Estats parteix. Aquesta presentació es realitzarà davant un Comit , el Comit  de Drets del Xiquet, principal organisme de control i aplicació de la Convenció i dels seus Protocols Facultatius.

El Comit  (o CDN) es compon de 18 membres, triats pels Estats parteix per un mandat de 4 anys, podent resultar reelegits. El Reglament de funcionament estableix tres períodes de sessions anuals, podent-se convocar quants períodes extraordinaris s'estime oportuns. Aquestes sessions seran públiques, sempre que no s'estime el contrari per part del propi Comit .

Al CDN s'uneixen els relators i representants especials en temes específics, que permeten, a

través dels seus informes, ampliar tant el coneixement de les qüestions com el control del compliment dels textos en el territori dels Estats.

Actualment, presten la seua assistència:

- La Relatora Especial sobre la venda i l'explotació sexual de xiquets,
- El Representant Especial del Secretari General per a la Qüestió dels Xiquets i els Conflictes Armats.

Juntament amb la recepció d'informes, una de les labors de major importància del Comité és l'elaboració de les anomenades Observacions Generals o comentaris generals, destinades a promoure l'aplicació de la Convenció i els seus Protocols, i assistir als Estats parteix en el compliment de les seues obligacions de presentació d'informes. Actualment, el Comité ha publicat vint-i-cinc observacions generals, sobre diferents temes.

Com assenyalàvem, el principal mètode de control és la presentació dels informes per cada Estat parteix. Així, cada Estat part es troba obligat a presentar un informe inicial als dos anys de la data de ratificació de la Convenció i de manera posterior cada 5 anys.

Aquest mecanisme ha sigut ampliat a través del Protocol de comunicacions. El Protocol regula la presentació de comunicacions tant per Estats com per individus víctimes de violacions, i un procediment especial d'investigació d'ofici per al cas de violacions greus o sistemàtiques.

I encara que la Convenció reba crítiques per la seua visió suposadament occidentalitzada del dret i els seus problemes, el seu gran èxit va ser i continua sent l'haver sigut la primera codificació d'aquests drets a nivell internacional, obrint el debat sobre aquests, tant a nivell estatal com

internacional.

**Cofinanciado por
la Unión Europea**

